

Универзитет у Нишу Медицински факултет	СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ: ИНТЕГРИСАНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ МЕДИЦИНА Акредитација 2018	
Назив предмета: Медицина и друштво		
Руководилац предмета: Проф. др Зоран Ђирић		
Статус предмета:	обавезни	
Семестар: други	Година студија: прва	
Број ЕСПБ: 3	Шифра предмета: М-1-6	
Циљ предмета:		
Разумевање значаја и улоге медицине у здравственом систему. Усвајање основних етичких и социолошких знања о медицини и рада у медицини; оспособљавање будућих лекара-стоматолога за сагледавање, превенцију, лечење болести и унапређивање здравља пацијента као комплексног био-психо-социјалног бића.		
Исход предмета: (знања, вештине, ставови)		
Ефикасно и одговорно обављање професионалне улоге у здравственом систему. Професионална мудрост у комуникацији с пацијентима, колегама, глобалном јавношћу.		
Број часова активне наставе: 30		
Предавања: 30	Вежбе: 0	
Садржај предмета		
<p>Концептуални оквир медицине, историјски преглед медицине као науке и праксе, фрагментација знања и специјализација функција у медицини. Покушај синтезе - примена холистичког приступа у теорији и лечењу. Клиничка медицина и етички проблеми клиничког рада. Историјат медицинске етике: Хипократова заклетва и њене историјске импликације, женевска ревизија Хипократове заклетве и етички кодекси. Медицинска етика у пракси: специфичности медицинске етике, деонтологија, медицинска тајна, подељена тајна, јатрогенија, еутаназија, етичка и кривична одговорност лекара, етика медицинских истраживања, медицинско право: основни проблеми и аспекти, међународни уговори. Јавно здравство.</p> <p>Концептуални оквир медицинске социологије, медицина као предмет социологије. Социологија здравља и болести: феноменолошка мултидимензионалност здравља и болести. Биомедицински модел - социолошка надградња: заснивање холистичког приступа. Савремени социолошки концепти и модели здравља/болести. Здравље/болест - појединац, друштво. Здравствено и болесничко понашање: социокултурални контекст, модели и варијабле. Стил живота, понашање, болест, здравље - промоција здравља. Социологија менталних поремећаја, стрес и социјална подршка. Социологија болнице: структурација активности и врсте интеракција, хијерархија улога и модели понашања. Улоге и односи између пацијената здравствених радника: разлике у улогама, нивои и модели интеракције. Социјалне промене и промене у улогама и односима лекар - пацијент. Структурално-функционална анализа, примена системске теорије. Професија лекар: појам и структурални елементи. Социјална и стручно-технолошка основа професионалне аутономије лекара. Образовање и социјализација лекара. Социјални статус, професионална етика, идеологија и професионална култура лекара.</p> <p>Историја медицине и савремена медицина. Промене у савременој медицини. Технизација медицине и експанзија алтернативни метода лечења. Социјални проблеми и етичке дилеме савремене медицине и медицинских истраживања. Медицина у светлу нових технологија, социјалне и етичке последице.</p>		
Активна настава:		
1. Предавања		Број часова
МЕДИЦИНСКА ЕТИКА		
1.	Морал и етика. Дефиниција појма морала (порекло и развој моралне норме, психологија морала; морал, обичај, право и политика; развој индивидуалне моралне свести; позитивне и негативне морално-психолошке особине). Етика као филозофска дисциплина. Главне етичке категорије. Исходиште и кратка историја етике (од антике до нововековних схватања). Деонтологија. Практична етика (примене наведених схватања у хипотетичким и реалним животним ситуацијама).	2
2.	Етика и медицина. Дефиниција медицина. Теоријске основе савремене медицине, задаци и развој специјалности. Здравље и болест. Појам и историјат медицинске етике. Савремени правци. Главни принципи медицинске етике (добробит пацијента, не науди пацијенту, аутономија пацијента, праведност, истина или добронамерна неистина. Моралне обавезе лекара према болесницима. Однос лекар-болесник (природа и	2

	циљеве комуникације, појам емпатије, лекарска тајна, подељена тајна). Однос лекара према породици болесника. Однос лекара према лекару и другим медицинским радницима. Однос лекара према себи и лекарској професији.	
3.	Медицинске заклетве и кодекси. Хипократ (Хипократова заклетва и њене модерне варијанте). Женевска декларација и њене ревизије. Интернационални кодекс медицинске етике (основни принципи). Кодекс етике здравствених радника Србије. Етички комитети. Лекарске коморе. Судови части. Етички и правни медицински кодекси у Србији.	2
4.	Главна подручја медицинске етике. Смрт и умирање (еутаназија, употреба људског ткива). Репродуктивна медицина (контраверзе око прекида трудноће, клонирања, генетског инжењеринга, генетског саветовања). Медицинска истраживања (етички принципи и проблеми истраживања). Медицинска грешка и јатрогенија. Етички проблеми у гранама медицине (у хирургији, педијатрији, психијатрији, заразним болестима, гинекологији и акушерству, стоматологији, геријатрији, интерној медицини, радиологији, онкологији, у односу према особи са хендикепом, у односу прама умирућем пацијенту).	2
5.	Етика. медицинска етика и биоетика. Настанак биоетике и контраверзе око њеног одређења. Биоетика - мултидисциплинарни приступ. Главна подручја биоетике. Нова технологија, медицина и биоетика. Етичке дилеме савремене медицине.	2
МЕДИЦИНСКА СОЦИОЛОГИЈА		
6.	Концептуални оквир. Карактеристике и поље истраживања. Место и улога медицинске социологије у јавном здравству. Историјат. Теоријске оријентације и истраживачке технике у медицинској социологији. Медицина као предмет социологије. Однос друштвене заједнице према здрављу, болести и здравственој служби.	2
7.	Нормално VS патолошко. - Медицински и социолошки концепти нормалности. Семантика и симболика појма нормално; социолошко, медицинско, антрополошко, социјалнопсихолошко и правно схватање; физиолошко схватање, биолошка квантификација. Социолошки концепт нормалности и нормализације, теорија етикетирања, абнормална подела рада.	2
8.	Здравље. - Здравље као примарна вредност човека. Феноменолошка вишедимензионалност здравља и холистички приступ. Социолошки и филозофски проблеми дефинисања здравља. Разлика између биомедицинског и социолошког приступа здрављу. Савремени социолошки концепти и модели здравља. Социолошки индикатори, елементи и фактори здравља. Промоција здравља.	2
9.	Болест. - Болест као иманентна појава људског живота. Феноменолошка вишедимензионалност болести и холистички приступ. Социолошки и филозофски проблеми дефинисања болести. Социолошки модели и концепти болести. Социјална конструкција болести. Социјални фактори болести и социјалне болести. Болест, појединац, друштво.	2
10.	Душевне болести и/или душевни поремећаји. - Проблем дефиниције. Основни модели душевних поремећаја: медицински модел, психоаналитички модел, социодинамски модел, бихејвиористички модел, социолошки модел.	2
11.	Стрес и социјална подршка. - Општи појмови о стресу. Стресори, стрес и болест. Физиолошки процеси и стрес. Социјални фактори и стрес: стресне ситуације, прилагођавање стресу, биосоцијални одјек, теорија о стресогеним животним догађајима. Превладавање стреса. Појам, облици и методе мерања социјалне подршке. Пострауматски стресни поремећај.	2
12.	Здравствено понашање. - Општа теорија о понашању и основни облици здравственог понашања. Теорије о здравственом понашању: модел здравственог уверења, теорија понашања при тражењу помоћи, модел фаза у болесничком понашању. Концепт болесничке каријере. Ситуацијско-адаптацијски модел болесничког понашања. Модел коришћења медицинске заштите.	2
13.	Улоге и односи између пацијената и здравствених радника. - Разлике у улогама. Врсте и нивои односа. Модели интеракције. Историјат.	2

	Друштвене промене и промене у улогама и односима између здравствених радника и пацијената. Структурално-функционална анализа. Примена системске теорије. Пацијент - лекар, медицинска сестра.	
14.	Друштвене неједнакости у здрављу и здравственој заштити. - Појмовна разграничења: друштвена диференцијација, друштвена стратификација, друштвене разлике и неједнакости. Здравствене неједнакости. Здравствене неједнакости и принципи праведности у здрављу. Појавни облици здравствених неједнакости.	2
15.	Медицинске професије. - Појам професије. Карактеристике лекарске (стоматолошке) професије: научна основа, образовање и социјализација лекара, професионална аутономија, ауторитет лекара и механизми контроле. Професионална култура лекара.	2
Укупно часова:		30

2. Семинари		Број часова
1.	Медицинска етика и деонтологија	
2.	Морални кодекси, декларације и заклетве у медицини	
3.	Зачетак и историјат српске медицине	
4.	Моралне обавезе здравствених радника према болесницима	
5.	Етички проблеми у појединим медицинским дисциплинама	
6.	Медицинска етика у различитим друштвеним ситуацијама	
7.	Правно-етички проблеми у медицинској пракси	
8.	Појмовни оквир медицинске социологије	
9.	Научни концепти болести и здравља	
10.	Стрес и социјална подршка	
11.	Улоге и односи између лекара и пацијента	
12.	Медицинске професије	
13.	Социјална патологија данас	
14.	Нова подручја ангажовања медицине	
15.	Медицина у савременом друштву	

Препоручена литература:

1. Б. Лазаревић-Јовановић, Увод у медицину са медицинском етиком и историјом медицине, Ниш 2000.
2. Ј. Марић, Медицинска етика, Београд, 2005.
3. М. Антић, Медицинска социологија (Концептуално-историјски преглед), Шид 1998.
4. Г. Церјан-Летица и сар, Медицинска социологија, Загреб 2003.

Методe извођења наставе:

- Интерактивна теоријска настава
- Консултације
- Семинарски радови (студент бира једну од понуђених тема, а израђен семинарски рад доставља наставнику на увид и процену)

Предмети које је студент обавезан да положи као услов за излазак на завршни испит:

Нема услова

Оцена знања: (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе

- Активност у току наставе:
 - Похађање наставе 0 – 15 поена
 - Активност на часу 0 – 15 поена
- Семинарски радови: 0 – 35 поена

Завршни испит

- Писмени испит: 0 – 35 поена